

AKADEMIN FÖR UTBILDNING OCH EKONOMI
Avdelningen för utbildningsvetenskap

Ensamkommande barns upplevelse av integrationsprocessen

En intervjustudie med fem ensamkommande barn

Marika Andersson

2017

Examensarbete, Grundnivå (kandidatexamen), 15 hp
Pedagogik
Hälsopedagogiska programmet
Pedagogik 61-90 hp

Examinator: Peter Gill
Handledare: Åsa Carlson

Abstrakt

Andersson, M. (2017). *Ensamkommande barns upplevelse av integrationsprocessen - En intervjustudie med fem ensamkommande barn*. Kandidatexamen i pedagogik 61–90 hp. Akademin för utbildning och ekonomi. Högskolan i Gävle.

Syftet med denna studie var att ta reda på vilken upplevelse ensamkommande barn har av integrationsprocessen. Metoden som användes var en kvalitativ intervjumetod med semistrukturerade intervjuer vilka analyserades med hjälp av en tematisk analys.

Resultatet visade att goda språkkunskaper, ett bra och lämpligt boende, en bra skola, en lämplig och engagerad god man och ett stort socialt nätverk var viktiga faktorer för en framgångsrik integration. De faktorer som hindrade en framgångsrik integration var dåliga språkkunskaper, dåligt boende, litet socialt nätverk, ensamhet och utanförskap samt kulturkrockar och fördomar. En viktig slutsats var att samtliga informanter hade mål för deras individuella integrationsprocess och hade en vilja att integreras i samhället men ansåg att det som kunde hindra var att de inte fick bo i ett familjehem och på så sätt lära sig språket och kulturen fortare. Dessutom menade majoriteten att de önskade ha en kontaktperson att kunna prata med och anförtro sig åt.

Nyckelord: ensamkommande barn, integrationsprocessen, intervjustudie, HVB-hem

Innehåll

1. Inledning.....	1
2. Bakgrund	2
2.1 Statistik.....	2
2.2 Mottagandet till Sverige	2
2.3 Integrationsprocessen	3
2.4 Ensamkommande barn i relation till socialarbetare	4
2.5 De ensamkommande barnens upplevelser och önskan.....	6
3. Problemformulering	7
4. Syfte.....	7
4.1 Frågeställningar:	7
5. Metod.....	8
5.1 Datainsamling.....	8
5.2 Urval av informanter	8
5.3 Tillvägagångssätt	9
5.4 Dataanalys	9
5.5 Etiska överväganden.....	10
5.6 Validitet och reliabilitet	11
6. Resultat och analys av empirin.....	12
6.1 Presentation av informanter.....	12
6.2 Resultat och presentation av de olika teman som återfanns	12
6.3 Språket.....	12
6.4 Boendet.....	13
6.5 Skola och utbildning.....	14
6.6 God man	15
6.7 Socialt nätverk och person att prata jobbiga saker med	16
6.8 Ensamhet och utanförskap.....	17
6.9 Kulturkrockar och fördomar.....	18
6.10 Permanent uppehållstillstånd.....	20
6.11 Sammanfattning av resultatet	20
7. Diskussion	21
7.1 Resultatdiskussion	21
7.2 Metoddiskussion.....	24
8. Slutsats och framtida forskning	25
Referenser.....	27
Bilagor	
Bilaga 1-Missiv	
Bilaga 2-Intervjuguide.....	

1. Inledning

Sverige kommer under de närmsta åren att stå inför en utmaning men även en möjlighet i och med att många nyanlända ska etablera sig. Regeringen har identifierat en del områden som behöver utvecklas och förbättras och det är bland annat en effektivare etablering. Vidare menare de att målet med integrationspolitiken är att alla oavsett etnicitet och kulturell bakgrund ska ha lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter (Regeringen, 2016).

Enligt Migrationsverket (2017) kommer det varje år ensamkommande barn och ungdomar till Sverige för att ansöka om asyl. Ett ensamkommande barn är en individ under 18 år som anländer till Sverige utan en medföljande förälder eller annan legal vårdnadshavare för att ansöka om asyl. Kommunerna har i uppdrag att ta emot dessa barn och att ansvara för deras livsvillkor och samhällsintegration. Çelikaksoy och Wadensjö (2017) skriver också att Sverige mottog flest ensamkommande barn i Europa år 2015 och har även mottagit flest under några tidigare år. I och med detta så är det också intressant att ta reda på hur det går för dessa barn som kommit till Sverige. Det finns en oro om hur det går för dessa barn och hur de ska etablera sig i utbildning och på arbetsmarknaden. Regeringen (2016) menar att kommunerna utifrån sina förutsättningar måste ta ansvar för mottagandet av nyanlända för att förbättra de nyanländas möjlighet till etablering på arbetsmarknaden och i samhällslivet. Ett bra mottagande av kommunerna har betydelse och är avgörande för nyanländas etablering.

Trots att ensamkommande barn har blivit ett aktuellt ämne som diskuteras allt mer i både media och politiken och att Sverige tar emot förhållandevis många ensamkommande barn så finns det relativt lite forskning kring detta område. Både Ahmadi och Lilja (2013) och Brunnberg, Borg och Fridström (2011) tar upp denna problematik och menar på att det behövs mer specifik forskning om ensamkommande barn och speciellt svensk forskning då denna är mycket begränsad.

Innan studien hade jag inte så mycket kännedom om ensamkommande och integrationsprocessen. Däremot hade jag ett intresse av att studera klienter boendes på ett HVB-hem då jag själv arbetar på ett HVB-hem och eftersom ensamkommande barn

är ett aktuellt ämne som det finns relativt lite forskning om så ansåg jag att det var ett intressant och viktigt ämne att studera om.

2. Bakgrund

I detta avsnitt presenteras först statistik om läget i Sverige, sedan mottagandet i Sverige och efter det en beskrivning av integrationsprocessen. Avslutningsvis presenteras tidigare forskning inom området.

2.1 Statistik

35 369 ensamkommande barn kom till Sverige år 2015 medans det kom 2199 barn år 2016 (Migrationsverket, 2017). Från januari till april 2017 har det kommit 398 ensamkommande barn. 162 877 personer ansökte om asyl under 2015, 28 939 personer sökte asyl 2016 och än så länge, räknat från januari till april 2017, har 7272 personer ansökt om asyl i Sverige. Under dessa fyra månader har totalt 10 530 personer beviljats uppehållstillstånd men då är det inte bara Migrationsverket som har beviljat personer utan Sveriges ambassader i utlandet samt högre instanser har också beviljat en del av dessa personer. Av dessa är drygt hälften beviljade PUT (permanent uppehållstillstånd) och hälften tidsbegränsade uppehållstillstånd. Hälften av de ensamkommande barnen brukar få uppehållstillstånd och stanna kvar i Sverige (Brunnberg, Borg & Fridström, 2011). Under 2010 fick 66 procent stanna kvar och första halvåret 2011 var det 75 procent. De största grupperna som ansökt om asyl under de tre senaste veckorna (v. 18–20/-17) är från Syrien, Irak, Afghanistan, Iran, Somalia, Albanien och Eritrea (Migrationsverket, 2017).

2.2 Mottagandet till Sverige

När barnet kommer till Sverige ska det kontakta Migrationsverket för att söka asyl. Det är den myndigheten som ansvarar för att ta emot och pröva ansökan om uppehållstillstånd. Den kommun som barnet kommer till först kallas för ankomstkommunen. Där kan barnet få vistas ett fåtal dagar innan Migrationsverket anvisar barnet till en annan kommun för fortsatt boende, så kallad anvisningskommun. I anvisningskommunen (kommunen Migrationsverket tilldelar att ta hand om ett ensamkommande barn) kan barnet därefter placeras hos exempelvis en släkting, i ett familjehem eller på ett hem för vård eller boende (HVB) för ensamkommande barn

(Fälldin & Strand, 2010). Enligt IVO (2015) är ett HVB en verksamhet inom socialtjänsten som tar emot enskilda individer för vård eller behandling i samarbete med ett boende. När målgruppen är just ensamkommande barn så är syftet med verksamheten att ge dessa barn omvårdnad, stöd och fostran. Ungdomarna får bo på HVB-hemmet tills de fyller 18 år. Statistiken om vilken typ av boende som ungdomarna placeras i är begränsad men de flesta placeras på HVB-hem (Brunnberg, Borg & Fridström, 2011). När de blir myndiga får de hjälp att flytta till eget boende av utslussverksamheten som enligt Örnköldsviks kommun (2017) är en verksamhet för ungdomar som har flyttat ifrån HVB-hem eller från familjehem till ett eget boende. Ungdomarna får stöd och hjälp av personalen som arbetar på utsluss antingen i utslusslokalen eller på annan överenskommen mötesplats.

Barnet ska förordnas en god man så snart det är möjligt, vilket menas inom någon dag sedan det anlant till Sverige (Fälldin & Strand, 2010). Den gode mannen ska agera ställföreträdare i väntan på besked om barnet beviljas uppehållstillstånd eller inte. Den gode mannen ska fungera som ett nav som samordnar och ser till att saker fungerar kring barnet samt se till barnets bästa och utgå från barnets intresse i förhållande till de berörda myndigheterna. Uppdraget handlar om att ansvara för barnets personliga förhållanden, barnets ekonomi samt sköta dess angelägenheter. Det kan till exempel vara att ansöka om uppehållstillstånd, kvittera ut bankkort, ansöka om bidrag och dagersättning och medverka vid beslut om boende och i frågor om skola. Barnet har sin gode man till dess att det fyller 18 år och blir myndig, men kan också upphöra tidigare om barnet fått uppehållstillstånd (ibid).

2.3 Integrationsprocessen

Integrationsprocessen en process som kan ses i olika dimensioner. Till dessa dimensioner hör bland annat arbete, bostad, utbildning, språkfärdigheter, tillhörighet, delaktighet, identitet, kommunikation och socialisationsprocess. Dessa dimensioner hör ihop och har ett starkt samband då de påverkar varandra (Hassan, 2000).

Integrationsverket (2004) menar också att integration är en långsiktig process genom vilken invandrare uppnår en stegvis jämlikhet med infödda svenskar. Detta genom att vara delaktig i samhällslivets olika sfärer och därmed få tillgång till arbetsmarknaden, deltagande i politiken, boende, utbildning och sociala relationer med infödda.

Integrationsprocessen är både en individuell och en samhällelig process vilket innebär att såväl individen som samhället har ansvar för denna process. På individnivå handlar det om att individen själv ser integrationen som ett livsprojekt och själv bestämmer dess innehåll och mål medan samhället och staten ställer upp mål som ska uppnås inom olika samhällsområden med hjälp av till exempel arbetsmarknadspolitik och utbildningspolitik. Staten ska också stödja individen i sin individuella integrationsprocess genom att föra en politik som ger individen möjlighet att förverkliga sina mål (ibid).

2.4 Ensamkommande barn i relation till socialarbetare

Forskning visar att det stöd som de ensamkommande barnen får efter de första åren efter att de har bosatt sig är avgörande för hur de kommer att anpassa sig till samhället och hur det kommer att bli på längre sikt (Eide & Hjern, 2013). Studier visar att en bra omsorgsplacering är viktigt för barnens utveckling. Yngre barn som hade fått mest stöd anpassade sig bättre än äldre barn. De äldre barnen tenderade att skolka mer från skolan och vara mer socialt isolerade. Dessutom visade det sig att omsorgsplaceringshemmen och skolan var de viktigaste arenorna för att öka det sociala nätverket (ibid).

Newbigging och Thomas (2011) har i en studie identifierat både underlättande faktorer och hinder kring det sociala arbetet med ensamkommande flyktingbarn. Den främsta och viktigaste faktorn är att socialarbetare har ett tydligt engagemang för att se till barnens och ungdomarnas välbefinnande och att det ska vara det primära fokuset för arbetet, snarare än att se till kraven i integrationspolitiken. Andra faktorer som underlättar arbetet med de ensamkommande barnen är att de får tillgång till ett tryggt och lämpligt boende, att de får stöd till att engagera sig för en lämplig utbildning och fritidsaktiviteter, att man uppmärksammar barnens känslomässiga välbefinnande, att bra stöd och information ges till familjer och att man inkluderar familjer och samhällen för det skyddande arbetet med de ensamkommande barnen (ibid).

Det som ytterligare underlättar arbetet med barnen är att det finns team som har både engagemang och expertis kring området, att bedömningsprocessen om barnen leds av kvalificerade socialarbetare, att man har en positiv inställning till unga människor som är baserade på utbyte och dialog, att det finns lättillgängliga resurser för stöd med språket, att man kan placera barnen med kort varsel, att vårdare har en positiv

inställning till ungdomar, har lämplig utbildning och ger bra stöd. Gustafsson (2015) skriver också om att socialarbetarnas tankar om barnen påverkar deras arbetssätt och bemötande gentemot barnen. Hon inleder artikeln med ett citat från en pojke som kommit ensam till Sverige:

They [professionals working with separated minors] think we come from a bad country, and people assume that we do not know or understand anything, that we are only interested in eating and sleeping. They see us as merchandise, an easy business you can make money from. (Gustafsson, 2015, s.111.)

Förutom inställningen till ungdomarna är det även viktigt att det finns ett bra samarbete med andra lagstadgade och frivilliga organisationer och att man skapar möjligheter för familjer att stödja varandra (Newbigging & Thomas, 2011).

De hinder för ett bra socialarbete med ensamkommande barn som Newbigging och Thomas (2011) tar upp är att remisser behandlas av okvalificerad personal, dröjsmål och förvirring, låg tillgång på placeringar, okänsliga metoder för ”matchning”, ålderbedömningar av barnen, obekant språk, olika uppfattningar om välbefinnande, dålig medvetenhet om flyktingbarns bakgrunder och behov och brist på kontinuerligt stöd bland annat.

Andersson & Hall (2013) har studerat socialarbetares förståelse av ensamkommande barns integration och de ansåg att en bra boendesituation, en engagerad och lämplig god man, språk, skola och en meningsfull fritidssysselsättning är de viktigaste delarna för att de ensamkommande barnens integration ska underlättas så mycket som möjligt. De anser även att graden av engagemang och lämplighet varierar vad gäller boendepersonalen/familjehemmen och de gode männen. Ahmadi, Badal, Eltoun & Freimuth (2013) har undersökt hur HVB-personal förstår integrationen av ensamkommande flyktingbarn i Sverige. Dessa anser bland annat att ett bra HVB-hem, en bra skola, kunskaper i det svenska språket och att barnens egna nätverk är viktiga för integrationen av ensamkommande flyktingbarn i det svenska samhället.

2.5 De ensamkommande barnens upplevelser och önskan

Thommessen, Corcoran och Todd (2015) studerade ensamkommande flyktingbarns erfarenheter av att komma till Sverige och de flesta barnen betonar vikten av socialt stöd och uppmuntran från personal, deras gode män och vänskap med andra ungdomar som har upplevt liknande problem. Barnen upplevde att detta var till stöd och hjälp under de första månaderna och åren i ankomstkommunen. Vidare menar Eide och Hjern (2013) att de ensamkommande barnens högsta prioritering och önskan är en stabil och långsiktig bostad och även en nyckelperson som kan hjälpa dem att navigera bland byråkratiska institutioner så som hälso- och sjukvård, utbildning och socialkontoren. Gustafsson (2015) skriver också att ensamkommande barn tycker att det är svårt att veta vem som är ansvarig för vad och upplever att ingen lyssnar och hör dem och att det är brist på intresse och engagemang av människor omkring dem. Eide och Hjern (2013) skriver också att många vill ha en ansvarig vuxen i deras liv som tar på sig rollen som förälder eller vårdnadshavare. En ansvarig vuxen som de kan ha en varaktig och nära relation är nödvändigt för att barnen ska nå deras fulla potential. Detta förklarar också varför ensamkommande barn som är placerade i fosterhem eller hos släktingar har lägre depressionsnivåer än de som bor i olika gruppboenden. De vill också bli behandlade som vanliga och normala barn och ungdomar.

Fjällhed (2009) beskriver hur de flyktingbarn som han intervjuat och som kommit till Sverige upplever att den svenska befolkningen har en motvilja att ta emot dem och att det är svårt att få svenska vänner vilket bidrar till utanförskap och isolering. De upplever även språkproblem, kulturella svårigheter och skolproblem. I en studie av Herz och Lalander (2017) konstaterar de att ensamkommande barn är en utsatt grupp för psykiska problem och att ett av de främsta problemen som de har är känslan av ensamhet eller isolering. Ensamheten och isoleringen anses vara påtagliga risker för de ungas liv och utveckling. Kalverboer et al. (2017) har jämfört ensamkommande barns synpunkter på olika typer av boenden. De upplevde att det bästa och mest positiva var att bo i familjehem medan de som bodde i olika typer av gruppboenden saknade vård, kärlek, stöd och stabilitet samt att de kände sig mer ensamma, ledsna och exkluderade från samhället.

Vidare skriver Kalverboer et al (2017) att barnen upplevde att de fick stöd av deras familjer, fosterföräldrar, gode män, lärare, vänner och fotbollstränare. De sa också att de fick styrka av att prata med någon som de kunde lita på som en familjemedlem eller genom att umgås med vänner. Skolan och att få uppehållstillstånd var också saker som bidrog till att de kände styrka. Majoriteten av dem var nöjda med sin gode man och de var som en extra mamma eller pappa. De som var missnöjda med sin gode man sa att de inte riktigt hade någon inblick i vilket stöd de kunde få. Några kände sig försummade och sa att de nästan aldrig såg sin gode man och vissa som ändå gillade sin gode man sa att de inte fick riktigt med stöd.

3. Problemformulering

Det förekommer brister i integrationen av de ensamkommande barnen vid HVB-hem och misslyckanden med att integrera barnen i det svenska samhället. Enligt Migrationsverket (2010) är det betydelsefullt för integrationsprocessen att de ensamkommande barnen har samma rättigheter till hälso-och sjukvård samt skolgång som andra barn i Sverige. Trots detta får inte alltid barnen det stöd och den hjälp som de behöver under tiden som de befinner sig i den kommun de ankommit till. Det finns studier på vad vårdare på HVB-hemmen har för uppfattning om integrationsprocessen men barnens egna uppfattning saknas och därför är det intressant och värdefullt att göra en liknande studie fast från de ensamkommande barnens perspektiv.

4. Syfte

Syftet med studien är att ta reda på vilken upplevelse ensamkommande barn har av integrationsprocessen.

4.1 Frågeställningar:

1. Hur upplever de ensamkommande barnen som bor på HVB-hemmen och i utslussverksamheterna integrationsprocessen?
2. Vilka faktorer hindrar en framgångsrik integration i Sverige enligt de ensamkommande barnen?
3. Vilka faktorer möjliggör en framgångsrik integration i Sverige enligt de ensamkommande barnen?

5. Metod

5.1 Datainsamling

I denna studie användes semistrukturerade intervjuer som metod. Kvale och Brinkmann (2009) menar att genom att använda en kvalitativ intervjumetod får man en förståelse för individens syn på världen och deras erfarenheter. En kvalitativ intervjumetod passade därför denna studie bra då man ville undersöka intervjupersonernas tankar och upplevelse om integrationsprocessen. Bryman (2011) skriver att man i semistrukturerade intervjuer använder sig av en intervjuguide med mer specifika teman som ska beröras men att intervjupersonen kan utforma sina svar ganska fritt. Dessutom behöver inte frågorna komma i samma ordning och andra frågor än de som finns i intervjuguiden kan ställas om de kan kopplas till något intervjupersonen sagt och för att fånga upp mer information som ansågs vara av värde för forskningsfrågorna. I denna studie användes en intervjuguide med specifika frågor och i vissa fall ställdes andra frågor och följdfrågor beroende på vad som sades.

5.2 Urval av informanter

Urvalet av informanter gjordes som ett bekvämlighetsurval vilket enligt Bryman (2011) innebär att informanterna är lättillgängliga vilket de var då endast informanter inom samma geografiska område kontaktades. Dessutom gjordes detta urval för att studien var tidsbegränsad på 10 veckor. Fem ensamkommande barn intervjuades varav en bodde på HVB-hem och resten bodde i egna utslusslägenheter. Kriterierna för respondenterna var att de skulle vara ensamkommande barn i åldern 15–21 år och att de skulle ha varit i Sverige i minst 1,5 år. Syftet med dessa kriterier var självklart att finna personer som på bästa sätt kunde besvara frågeställningarna. Anledningen till att respondenterna skulle ha varit i Sverige i minst 1,5 år är för att det skulle vara en rimlig tid för att de skulle ha hunnit komma in i integrationsprocessen och kunna svara på intervjufrågorna. Ungdomarna skulle helst kunna tala svenska för att jag skulle kunna kommunicera tillräckligt ingående med dem.

5.3 Tillvägagångssätt

För att kunna komma i kontakt med ensamkommande barn som var villiga att medverka vid intervjun mejlades det ut missiv och enhetschefer på olika HVB-hem och utslussverksamheter ringdes upp som i sin tur kontaktade ungdomarna. Tid och plats för intervjun valdes av respondenten själv för att han eller hon skulle känna sig så bekväm som möjligt. En intervju hölls i ett samtalsrum på HVB-hemmet, en annan i utslusslokalen och resterande tre i informantens hem. Innan de fem intervjuerna hölls gjordes en pilotintervju för att se om intervjuguiden behövde omformuleras, den varade i endast 20 minuter. Vid pilotintervjun märktes det att frågorna var alldeles för svåra för informanten att förstå, därför var de tvungna att omformuleras på ett lättare och enklare språk. De resterande intervjuerna efter omformulering av intervjuguiden varade mellan 50 minuter -1 ½ timme. Samtliga intervjuer spelades in med en mobiltelefon, efter samtycke av informanterna. Intervjuerna transkriberades genom att skriva ner allt som sades. Irrelevant information som var helt utanför frågorna uteslöts.

5.4 Dataanalys

I denna studie har en tematisk analys använts för att analysera datamaterialet. Braun och Clarke (2006) förklarar att i en tematisk analys börjar man med att läsa igenom materialet, i detta fall transkriberingarna av intervjuerna och i nästa steg kodar man materialet. Detta har gjorts genom att stryka under de meningar som relaterar till syftet och forskningsfrågorna. I steg 3 görs sedan koderna om till teman som kan vara både huvudteman och underteman. Utifrån koderna arbetades det fram åtta huvudteman som var: språket, boendet, skola och utbildning, god man, fritid, socialt nätverk och person att prata jobbiga saker med, ensamhet och utanförskap, kulturkrockar och fördomar samt permanent uppehållstillstånd. Efter detta ska dessa teman granskas genom att kolla så att de går ihop med varandra och bildar ett mönster och de ger en tydlig beskrivning av resultatet. Därefter definierar man sina teman för att man ska förstå vad resultatet säger utifrån titel på de teman man har valt. Till sist sker analysen där man skriver vad man har kommit fram till och presenterar de teman man har vilka även ska stärkas med exempelvis citat vilket också har gjorts.

5.5 Etiska överväganden

Eftersom att ensamkommande barn är en känslig och utsatt grupp krävs det att etiska aspekter övervägs noga innan studien genomförs. Brunnberg, Borg och Fridström (2011) nämner att det som är särskilt viktigt är att noggrant informera ungdomarna vad studien innebär och att de kan avbryta studien när som helst. Dessutom är det av vikt att forskaren är flexibel genom att överväga vissa frågor, till exempel kan frågor om tiden före flykten vara känsliga. Detta togs i åtanke genom att inte ställa så många frågor om tiden innan de kom till Sverige och att läsa av informantens kroppsspråk och tonläge vid vissa frågor för att avgöra om det kunde ställas en lite känsligare fråga. En fråga som fanns med i intervjuguiden var vilket yrke informantens föräldrar hade. Denna fråga kändes känslig att fråga då föräldrarna kanske inte ens levde och därför togs den frågan bara upp vid en intervju där informanten innan hade nämnt föräldrarna som att de fortfarande levde.

Vetenskapsrådet (2002) har fyra krav när man ska bedriva forskning. Dessa är:

- Informationskravet vilket innebär att forskaren ska informera deltagaren om studiens syfte och vad det innebär att delta. Deltagarna fick information om syftet via missiv både skriftligt och muntligt av personal på HVB-hemmet och utslussverksamheten. Dessutom fick de ytterligare muntlig information innan intervjun om studiens syfte och om att det var frivilligt att delta och att de var anonymt.
- Samtyckeskravet innebär att deltagaren själv har rätt att bestämma över sin medverkan och att jag som forskare ska hämta samtycke från deltagaren. Ungdomarna blev tillfrågade av enhetschefen på HVB-hemmet och utslussverksamheten om det var någon som ville delta. De fick även veta att de kunde avbryta deltagandet när som helst.
- Konfidentialitetskravet innebär att deltagarna i studien inte kan spåras och identifieras på något sätt och att deras personuppgifter hålls borta från obehöriga. Detta togs upp i missivet och även muntligt innan intervjun.

- Nyttjandekravet innebär att studien endast kommer att användas i forskningsändamål vilket informerades i missivet och muntligt innan intervjun.

5.6 Validitet och reliabilitet

Enligt Bryman (2011) är validitet och reliabilitet viktigt för att få en bild av kvaliteten i undersökningen. Dessa begrepp används mest i kvantitativa undersökningar men kan anpassas till kvalitativa undersökningar. Validiteten handlar om huruvida man identifierar, observerar eller mäter det man säger sig mäta. Svarar studien på dess forskningsfrågor? Man skiljer även på intern respektive extern validitet. Det förstnämnda innebär att det ska finnas en god överensstämmelse mellan forskarens observationer och teorier. Kvale och Brinkmann (2014) skriver att validiteten handlar om hur giltigt och sann ett yttrande är och att man undersöker styrkan och riktigheten i resultatet. Valideringen ska ske genom hela forskningsprocessen från tematisering där de teoretiska antagandena ska vara väl underbyggda samt att det ska finnas logik mellan teori och forskningsfrågorna, till rapporteringen som ska ge en valid redogörelse för studiens resultat.

Reliabiliteten handlar om i vilken utsträckning studien kan upprepas. I kvalitativa studier är dock detta svårt då man inte kan ”frysa” en social miljö och de betingelser som gäller vid den första studien (Bryman, 2011). Detta bidrar till att reliabiliteten blir svagare i denna studie. Enligt Kvale och Brinkmann (2014) innebär reliabiliteten hur pass tillförlitlig studien är. Det kan exempelvis handla om huruvida intervjupersonerna kommer förändra sina svar under intervjun samt om de kommer ge olika svar till olika intervjuare. Reliabiliteten kan även diskuteras i relation till ledande frågor som kan påverka svaren och att olika formuleringar av en fråga kan leda till olika svar. För att säkerställa reliabilitet kan man även låta två personer koda och bearbeta samma intervju för att se om de överensstämmer med varandra. Detta har dock inte gjorts i denna studie (ibid).

6. Resultat och analys av empirin

6.1 Presentation av informanter

Samtliga informanter har kommit till Sverige som ensamkommande barn för några år sedan. Endast en av dem var tjej och resten killar. Alla hade fått PUT.

Informant 1: 17 år, från Eritrea. Varit i Sverige i 1,5 år. Bor på HVB-hem.

Informant 2: 20 år, från Afghanistan. Varit i Sverige i 5 år. Bor i egen utslusslägenhet och har tidigare bott på HVB-hem i 2 år.

Informant 3: 19 år, från Afghanistan. Varit i Sverige i 4 år. Bor i egen utslusslägenhet och har tidigare bott på HVB-hem i 6–7 månader och i familjehem i 3 år.

Informant 4: 19 år, från Iran. Varit i Sverige i 3 år. Bor i egen utslusslägenhet och har tidigare bott på HVB-hem i 3 år.

Informant 5: 19 år, från Syrien. Varit i Sverige 3 år. Bor i egen utslusslägenhet och har tidigare bott på HVB-hem i 10 dagar och hos släkting i 2 år.

6.2 Resultat och presentation av de olika teman som återfanns

Utifrån intervjuresultatet kunde åtta olika teman bildas som alla informanter mer eller mindre berört och som varit mest framträdande i intervjuerna. Dessa teman är: Språket, boendet, skola och utbildning, god man, socialt nätverk och person att prata jobbiga saker med, ensamhet och utanförskap, kulturkrockar och fördomar samt permanent uppehållstillstånd. Intervjuresultatet kommer att presenteras utifrån dessa teman.

6.3 Språket

Samtliga informanter tyckte att det var viktigt att kunna det svenska språket för att kunna integreras i samhället. De menar att kan man inte språket så kan man inte göra sig förstådd, man måste kunna språket för att förstå en annan, säga det man vill osv. Det påverkar även ens möjligheter till att få arbeta och skaffa svenska vänner. På frågan om vad som behövs för att komma in i samhället på ett bra sätt och därmed integreras så svarar en de band annat: ”*Språk. Om du inte kan språket så kan du inte kommunicera, då kan du inte känna andra. Så det är språket som är mycket viktigt.* (5) och ”*Dom där sakerna som är jätteviktiga för att komma in i samhället det är språket*” (4).

En informant berättar att om han utvecklar sig i det svenska språket och känner sig säker så kanske han känner sig mer svensk. Han tror att det viktigaste är språket. Han tycker att han inte kan prata svenska riktigt bra än och detta gör att han undviker att prata svenska och ta kontakt med svenskar. Han säger att han måste träna mer på språket men att det är svårt. Han menar också att hans barn kommer att bli svensk eftersom att de kommer lära sig det svenska språket lättare. En annan menar också att det är viktigt att kunna språket om man ska kunna arbeta här i Sverige.

6.4 Boendet

Samtliga informanter har eller hade bott på ett HVB-hem. De flesta tyckte att det var bra på HVB-hemmet och att personalen var snälla och hjälpsamma. De tycker att det har hjälpt dem att förbereda sig för sitt fortsatta liv då de fått med sig kunskaper om hur man ska sköta sitt liv och kunskap om hur det fungerar i Sverige. En beskriver att han tyckte att personalen tog beslut som var bra för honom, även om han inte förstod det då så har han gjort det i efterhand. Han tyckte att personalen var bra och att det handlar om hur du själv betar dig. Han menar att om man själv är trevlig så kommer personalen också att vara det. En informant beskriver det såhär:

... jag har lärt mig bra här. Hur man kan, allt, hur man lagar mat och någonting. Viktigt till framtiden, framtiden jag har lärt mig många saker här ... och om vad man kan göra när man flyttar härifrån, när man har egen lägenhet, dom hjälper.

(1)

En informant misstrivdes dock på HVB-hemmet och ville flytta till ett familjehem istället. Förutom att han inte trivdes så ville han flytta för att han fortare skulle lära sig svenska då han mest pratade på sitt modersmål på HVB-hemmet. Han berättar även att det inte var lätt att få igenom detta beslut och få flytta till en familj istället då socialen ansåg att han skulle stanna kvar på boendet. Han menar att han fick stå på sig och han fortsatte att klaga på att han misstrivdes och tillslut gick då socialen med på att han fick flytta.

Jag var inte trivdes där, jag kunde inte äta deras mat och sådär och ja det var många afghaner där, det var bara afghaner och sådär och jag ville lära mig

språket, eftersom vi var där många och vi pratade bara afghanska. Jag ba, jag vill lära mig fort svenska ... (3)

En annan informant tyckte att det är ett problem att man inte får bestämma själv vart man vill bo. Han säger att han ville flytta till ett annat boende då han kände folk där men det fick han inte. Han säger också att trots att man säger att man känner folk i en annan stad och hellre vill bo där så får man inte det. Informanten menar även att det vore bättre att bo hos en familj för att kunna lära sig både språket och kulturen fortare. Han säger: ”*Jag tänker, om alla skulle ingå i en familj då var det bättre. Kunde lära sig kulturen och språket fortare, tror jag*” (2).

Informant 5 som var den enda informanten som bott hos släkting fick dock flytta till sin släkting utan problem när hon önskade om att få flytta dit då hon var placerad på HVB-hemmet. Hon känner sig tacksam för att hon fick göra det och har varit nöjd med hennes placering.

I dagsläget bodde alla i egna utslusslägenheter medan en fortfarande bodde kvar på ett HVB-hem i och med att han inte fyllt 18 år än. Denne skulle få flytta till en egen utslusslägenhet när han fyllde 18 år. Samtliga informanter är nöjda med deras lägenhet och tacksamma att de fått hjälp med att hitta lägenheten då det är kommunen som hjälper ungdomarna att få lägenheterna. De tycker också att kommunen är bra som fortsätter att hjälpa dem fast de bor i egna lägenheter. Det är utslussverksamheten inom kommunen som gör detta till dess att ungdomen fyller 21 år. De hjälper ungdomen med olika saker, bland annat läxhjälp.

6.5 Skola och utbildning

Skolan var något som samtliga informanter uppskattade och var tacksamma för att få gå i då det inte var möjligt i deras hemland på grund av oroligheter eller att de var tvungna att arbeta i stället. De flesta förväntade sig att de skulle börja studera när de kom till Sverige men en trodde att han skulle börja arbeta direkt eftersom han hade gjort det i sitt hemland. Han hade dock en önskan om att få börja studera så han blev glad när han fick reda på att han skulle få börja studera. De flesta tyckte även att skolan var det som varit mest lättamt (om man bortser från svårigheter med umgänget med klasskamraterna och fördomar kring invandrare) då de hade bra lärare och fått mycket hjälp och förståelse från lärarna. På alla informanter framstår det tydligt att de anser att skola och utbildning

är en viktig del i livet och att det ger möjligheter till arbete och försörjning. En informant beskriver det såhär: *”Den mesta hjälpen som jag fick det var med skolan och uppgifter som jag skulle göra”* (2). Dessutom menar en informant att det är i skolan man kan skaffa kompisar och att det blir lättare då att komma in i samhället. Nedan svarar informanterna på frågan om vad de har fått bäst hjälp med i Sverige.

Skolan kanske ... man går bara i skolan och även om man har inte skrivit någonting, sina uppgifter och sådär, så läraren kommer inte säga något eller slå en. Men där i Iran, om man inte skriver sina uppgifter och sådär då får man stryk. (3)

Bäst hjälp, det var i skolan. Jag hade en bra lärare, när jag lärde mig språket så var det en bra lärare och tack vare honom så har jag utvecklat mig mycket med språket. Det var bäst, alltså jag tycker att alla lärare här i Sverige dom är mycket utbildade och så och dom har den här, dom har ju nån teknik att få eleven att förstå och sånt. (5)

På frågan om vad man behöver för att bli en del av samhället så svarar en informant att han ska lära sig och gå vidare genom att utbilda sig och i och med att han är utbildad och har lärt sig saker så ska han börja arbeta. Han menar att det inte går utan utbildning. Att alla människor måste lära sig genom att utbilda sig och sedan skaffa ett jobb. En annan informant säger också att *”Om du går i skolan kommer du få många kompisar, du kan få jobb sen, lättare att komma in i samhället”* (2).

6.6 God man

Samtliga informanter tyckte att det deras gode man var bra och hjälpte dem med ärenden och följde med på uppsatta möten och tider med Migrationsverket och ordnade med pass. Två av informanterna hade extra god kontakt med sin gode man och hade en personligare relation där de umgicks som vänner. Båda är tacksamma för att de har fått en så bra god man och fått en sådan fin och viktig relation till dem. Båda kände tillit till sin gode man och kände att de kunde anförtro sig åt dem. De har fortsatt att hålla kontakt trots att godmanskapet har upphört. En informant säger: *”... hon också verkligen hjälpte mig med jättemycket saker att jag skulle komma in i samhället”* (4).

Min god man var vackraste god man, ja några hade problem men jag tycker min god man var väldigt bra, hon hjälpte med saker ... hon gjorde som en riktig mamma.” (4)

Han hjälpte mig jättemycket och vi är fortfarande vänner. Vi hälsar på och sådär, ja han är jättesnäll faktiskt. Han har hjälpt mig mycket. (3)

En informant säger att allt som var hans gode mans ansvar, det gjorde han. Exempelvis att fixa hans pass och följa med till Migrationsverket. Han menar att han inte förväntade sig mer hjälp av honom och påstod att han hade vänner som han tyckte förväntade sig för mycket av sin gode man. Han menar dock att han inte vet vilken av dem som tänkte rätt. Om det var så att han borde ha fått mer hjälp av sin gode man eller om hans vänner förväntade sig hjälp med sådant som inte var den gode mannens ansvar. Han fick även sin gode man fort efter att han kom till Sverige. Redan efter en eller två veckor. Detta påskyndade asylprocessen och att få tillstånd om att få bo i Sverige.

6.7 Socialt nätverk och person att prata jobbiga saker med

Samtliga informanter tyckte att det var viktigt med ett socialt nätverk och umgås med vänner för att kunna komma in i samhället och integreras. Det gör även att man utvecklar och tränar på språket om de umgås med svenskar. De upplevde dock att det var svårt att få kontakt med nya människor och svenskar.

Det svåraste är att komma in i samhället och kontakta nya personer, träffa nya personer, ja speciellt om man säger ja ” var kommer du ifrån?” ” Ja jag kommer ifrån Afghanistan” ” Aha okej, hejdå”. (3)

Vidare säger en del informanter att de saknar en person att kunna öppna sig för och prata jobbiga och betungande saker med. Någon de kan anförtro sig åt. De känner att de inte vågar prata med sina vänner eller andra vuxna på grund av bristande tillit och rädsla för att personen ska berätta saken vidare.

Jag trivs faktiskt att bo här men problemet är bara familjen. Det där är svårt, när man är, känner sig ledsen, då vill man prata med någon du vet, med sin mamma, med sin farsa ... eller sina syskon. Det finns ju kompisar men det går inte liksom så aa ... och det där är problemet tycker jag, ja det är faktiskt svårt. (3)

Till exempel jag känner ibland att jag behöver en vuxen som jag kan säga till den vad som helst och utan att jag tänker att jag kommer ångra mig efter ett tag att varför har jag sagt till just den personen ... till exempel jag behöver min mamma ... (2)

Jag vill att varje barn ska ha en kontaktperson ... jag vill faktiskt ibland prata, sitta, jag vill inte hålla i mitt hjärta någonting, jag vill skicka ut, jag vill att ett barn ska ha en kontaktperson ... dom dagar då jag var ledsen, när jag grät, då kom ingen och knackade på rummet. (4)

6.8 Ensamhet och utanförskap

Två av informanterna upplevde att de ofta kände sig ensamma och att det var det svåraste med att bo i Sverige. En berättar att det är skitsvårt att vara ensam och att han saknar sin familj. Han upplevde även mer ensamhet på vintern då man mest är inomhus och knappt ser några människor ute. Han menade att detta påverkade honom negativt och att han inte tyckte om vintern på grund av det. Han menade att på sommaren ser man mer folk ute och känner inte denna ensamhet på samma sätt och att det blir lättare att ta kontakt med människor då. En annan upplever också att de är svårt att bo ensam i ett främmande land där man inte känner någon.

Det som är jättesvårt, jag tycker, det är svårt att bo ensam. Det är svårt att bo ett främmande land. Det är svårt att komma i samhället. Det tar tid, jag menar det är jobbigt när man känner ingen här, jag skulle gärna ha mina föräldrar här, mina syskon. (4)

... sen var det några som sa dumma saker till mig men jag menar, jag blev lite ledsen och arg, jag kände inte dom och varför sa dom så? (4)

Två av informanterna kände sig även lite utanför och kände att deras klasskompisar inte ville umgås med dem. En berättar att man måste vara en rolig person för att få vara med klasskompisarna. Dessutom säger en informant att han håller sig till sina vänner som är från samma land och vågar inte ta kontakt med svenskar. Att han håller sig till de som har samma etnicitet för att då kan han känna sig trygg och säker samt att han då kan behålla samma kultur och språk. Däremot upplever han detta som ett problem då han

egentligen vill ta kontakt med svenskarna och komma in i deras grupp. Han påstår också att svenskarna borde välkomna invandrare bättre och bjuda in dem i sin grupp. Han menar att svenskar är försiktiga av sig och att vi förväntar oss att det är invandraren som ska ta den första kontakten och försöka komma in i gruppen. En annan menar också att han tycker att vi svenskar borde öppna upp sig mer så att de ensamkommande barnen kan känna sig trygga och att det blir lättare att få kontakt med dem.

Jag säger fortfarande att jag känner mig lite ensam ... jag ser mina klasskamrater bara på skolan och när fråga några "har du lust att vi går på bio eller?" Dom säger "nej jag orkar inte". (4)

Dom bryr sig inte om till exempel om jag ska vara med dom eller inte då blir jag utanför litegrann. (2)

6.9 Kulturkrockar och fördomar

Två av informanterna uppgav att det ofta sker kulturkrockar som påverkar dem negativt, dessa personer kom från Eritrea och Afghanistan. Båda nämnde att det då handlade om att svenskar inte alltid hälsar på varandra och att de tycker det är konstigt då det är något självklart i deras kultur. Informanten från Syrien sa att det inte finns så mycket skillnader mellan hennes kurdiska kultur och svenska kulturen och har därför inte upplevt kulturkrockar på samma sätt som de andra två informanterna.

Dom vill inte, när vi säga hej ... vi vill, kan vi ställa några frågor, men dom vill inte, går förbi, jag funderar varför dom gör så ... dom gjorde många människor så... varför dom inte hälsar och varför dom inte lyssnar vad vi vill? ... vi tänker är dom rädd eller ... eller dom gillar inte. När man säger hej, man måste tillbaka hej. (1)

Jag har två olika kulturer. Det blir hela tiden för mig, kulturkrocket ... till exempel det ingår i min kultur att hälsa varje gång när du ser en person och om vi är kompisar så måste vi hälsa på varandra och säga hejdå varje gång vi träffar varandra. Om vi inte gör det nästa gång, vi säger inte hej till varandra och vi säger inte hejdå, så jag tänker att kanske den personen vill inte ha mig som en kompis längre och ja ... då backar jag. (2)

Samtliga informanter hade upplevt fördomar och medgett att det påverkat dem negativt, förutom en som menade att om man låter sig påverkas av det så kommer man bara må psykiskt dåligt så därför lät hon sig inte påverkas av det trots att hon upplevde det ibland. Fördomarna kan de stöta på vart som helst och de berättar att de upplevt de i skolan, på praktikplatsen och i samband med jobbansökan. En informant menar att när han berättar att han är från Afghanistan så backar de och vill inte fortsätta prata. Han har också märkt att hans utländska namn påverkar på så sätt att människor tar avstånd. En gång hade han sagt att han hette något annat, ett svenskt namn, och då märkte han skillnad på hur han bemöttes av svenskar. Även i jobbsammanhang upplever han att det är svårare att få arbete när man är utländsk. Han menar att svenskarna går före invandrare. Han tror att arbetsgivare i första hand läser svenskarnas cv och sist läser de de cv:n som har utländskt namn. Detta tycker han är fel och menar på att han länge har försökt få arbete men inte lyckats få något. Han vill bara att han ska få en chans för att han ska kunna visa att han kan jobba. Han säger också att han vill att vi svenskar ska bli mer öppna gentemot dem och att vi inte ska känna oss rädda för dem.

Jag möter på vardagar, på grund av att jag har svart hårfärg så folk tror att jag är en dålig person ... jag blir skitledsen på den varje gång som det händer. (2)

Alltså vissa svenskar dom är rädda för invandrare. Jag förstår dom såklart, vissa invandrare dom är kriminella och sådär och dom har gjort saker som dom borde inte göra men dom svenskar dom tror att alla invandrare är sådär, om någon gör sådär så dom tror att det är många invandrare såhär, men det är inte. Och när man vill prata med dom och ha kontakt ... dom blir liksom rädda ... Dom har hört att Afghanistan dom bombar, dom är terrorist, så dom blir rädda. Och kanske blir i nyheter ja dom ser att det är någon afghan har gjort såhär så alla dom tror afghaner är farlig, att man måste vara försiktig. (3)

Det var mycket i skolan, att det finns mycket kanske ungdomar..dom tänker inte, det kanske bara är en automatisk känsla. "Aa titta han är svartskalle, han är inte bra". (5)

När en person gör något fel då dom säger " alla afghaner är dumma", ni säger " alla afghaner är såhär". (4)

6.10 Permanent uppehållstillstånd

Alla informanter förutom en tyckte att det fick sitt PUT fort efter att de ansökt om det. Två fick PUT efter två månader, en fick efter 1 ½ månad och en annan fick det efter 2 ½ månad. Informanten som kände att han fick vänta lite för länge fick vänta i 12 månader. Trots att de flesta tyckte att de fick sitt PUT fort och var nöjda med det så beskriver en del att de har vänner och bekanta som fått vänta länge och att det är ett problem.

Jag fick ganska fort men jag har kompisar som väntar, dom har väntat i 2 år. Dom mår dåligt på grund av det, för dom har väntat i 2 år. Dom vet inte vad som ska hända dom. (2)

Jag tycker det är ett problem att man hela tiden tänker, vad kommer och bli, vad kommer bli med min framtid? Här? Afghanistan? (4)

6.11 Sammanfattning av resultatet

Utifrån studiens första frågeställning som handlar om hur de ensamkommande barnen upplever integrationsprocessen framkom det att de flesta upplevde att väntetiden för att få PUT var inom rimlig tid men att det i dagsläget är ett problem med väntetiderna då de är för långa och man kan få vänta i 2 år. Majoriteten uppgav också att de saknade en kontaktperson att kunna prata jobbiga saker med och att det var ett problem att man inte hade det. Förutom detta upplevde de även det som tas upp i resterande frågeställningar nedan.

Den andra frågeställningen gäller vilka faktorer som hindrar en framgångsrik integration i Sverige enligt de ensamkommande barnen och de faktorerna som kunde identifieras då var dåliga språkkunskaper, dåligt boende, litet socialt nätverk, ensamhet och utanförskap samt kulturkrockar och fördomar.

Den sista frågeställningen handlade om vilka faktorer som möjliggör en framgångsrik integration i Sverige enligt de ensamkommande barnen och de faktorerna var goda språkkunskaper, ett bra och lämpligt boende, en bra skola, en lämplig och engagerad god man samt ett stort socialt nätverk.

7. Diskussion

I det här avsnittet sammanfattas först studiens viktigaste resultat och därefter diskuteras resultatet utifrån tidigare forskning och studiens syfte och forskningsfrågor. Efter det diskuteras studiens styrkor och svagheter utifrån den valda metoden och i relation till vad studien kommit fram till.

7.1 Resultatdiskussion

Syftet med studien var att ta reda på vilken upplevelse ensamkommande barn har av integrationsprocessen. De flesta av informanterna upplevde att väntetiden för PUT var inom en rimlig tid och att det inte var något problem för de själva när de fick sitt PUT. Att få uppehållstillstånd gav enligt Kalverboer et al (2017) barnen styrka, vilket de förmodligen gav dessa informanter med. Däremot hade de vänner som fått vänta över 2 år och att detta var ett problem då de mådde dåligt och inte visste hur deras framtid skulle se ut. Detta skulle kunna vara en bidragande orsak till att man inte skulle vilja integreras då man inte vet om man kommer få stanna eller inte. Detta skulle alltså i dagsläget kunna ses som ett hinder för en framgångsrik integration men i denna studie kan inte den slutsatsen dras då det inte finns några belägg för det från de genomförda intervjuerna.

Majoriteten av informanterna angav att de saknade en person att prata jobbiga saker med och upplevde att det var svårt att lita på folk så som sina vänner eller personal på HVB-hemmen. Även barnen som Kalverboer et al (2017) undersökte menade att det var viktigt för dem att ha en person de kan lita på och som de ser som en familjemedlem, då detta gav dem styrka. Eide och Hjern (2013) menar också att många av barnen vill ha en ansvarig vuxen i deras liv som tar på sig rollen som förälder eller vårdnadshavare.

Denna relation skulle öka chansen för barnen att nå deras fulla potential.

Att ha denna ansvariga vuxna skulle kunna vara en faktor som bidrar till en framgångsrik integration men det går inte att påstå det i denna studie då det inte finns tillräckligt med belägg för det.

Samtliga informanter var överens om att språket är viktigt för att kunna integreras i det svenska samhället vilket stämmer överens med vad Andersson och Hall (2013) samt

Ahmadi et al. (2013) beskriver. Som Hassan (2000) och Integrationsverket (2004) beskriver är också språket en del av integrationsprocessen. Det är en av de främsta faktorerna för en framgångsrik integration då det även påverkar och underlättar andra faktorer så som skola, arbete och socialt nätverk. Samtliga informanter upplevde även att språket kunde vara ett hinder för en lyckad integration då språkbrister bidrar till att de inte kan göra sig förstådda vilket också påverkar både skola, arbete och kontakt med nya människor. De barn som Fjällhed (2009) intervjuat upplevde också språkproblem och även problem med att skaffa svenska vänner vilket kan höra ihop.

Gällande boendet så menar en del informanter att de hellre bor i ett familjehem än på ett HVB-hem på grund av att de anser att man lättare kan komma in i samhället då genom att man fortare lär sig svenska och kommer in i kulturen. Kalverboer et al. (2017) skriver även att barnen tyckte att den bästa och mest positiva boendetypen var att bo i ett familjehem. En del informanter i denna studie har dock varit nöjda med sitt HVB-hem och fått bra hjälp inför sitt fortsatta liv i Sverige vilket dock inte stämmer överens med studien av Kalverboer et al (2017). I den studien upplevde de som bodde på olika typer av gruppboenden att de saknade vård, kärlek, stöd och stabilitet samt att de kände sig mer ensamma, ledsna och exkluderade från samhället. Dock var denna studie gjord i Nederländerna och därför kan man inte säga att det är lika för HVB-hem i Sverige. Andersson och Hall (2013) samt Ahmadi et al. (2013) skriver i alla fall att ett bra boende är viktigt för integrationen av de ensamkommande barnen. Newbigging och Thomas (2011) menar också att ett tryggt och lämpligt boende är en faktor som är viktigt för de ensamkommande barnens välbefinnande. Eide och Hjern (2013) skriver också att de ensamkommande barnens högsta prioritering och önskan är en stabil och långsiktig bostad.

De ansåg även att skolan var en viktig faktor för att integreras i samhället vilket också stämmer överens med Andersson och Hall (2013) och Ahmadi et al. (2013). Informanterna menade också att utbildningen är viktig för att få ett arbete och därmed kunna försörja sig. Dessutom var skolan ett ställe för att kunna skaffa kompisar och därmed också utveckla språket vilket också stämmer överens med studien av Eide och Hjern (2013) som också menar att skolan är en arena där barnen kan utvidga sitt sociala nätverk.

En god man ansågs även vara till god hjälp gällande ärenden och möten till exempelvis Migrationsverket. Denne var även en viktig person och som en extraförälder eller en nära vän för ett par informanter vilket också var lika för barnen som Kalverboer et al (2017) undersökte. Eftersom de upplever att de har fått bra hjälp av deras gode män och att några också fått en närmare relation kan det ses som en viktig faktor barnens integration. Andersson och Hall (2013) har även dem konstaterat att en bra och lämplig god man är en viktig del för att underlätta barnens integration så mycket som möjligt. Som en informant beskrev att han inte visste vad han egentligen hade att förvänta sig av sin gode man.

De ensamkommande barnens sociala nätverk kunde också ses som både en underlättande men även en hindrande faktor för deras integration. De ansåg att det var viktigt att umgås med vänner och träffa nya människor. Detta stämmer överens med studien av Ahmadi et al (2013) där socialarbetarna anser att det sociala nätverket är viktigt för integrationen.

De flesta kände sig även ensamma här i Sverige och önskade att träffa fler människor och skaffa fler svenska vänner. En del upplevde även utanförskap i skolan då det var svårt att få umgås med klasskamraterna. Detta stämmer överens med Fjällhed (2009) som också skriver att barnen tyckte det var svårt att få svenska vänner vilket bidrar till utanförskap och isolering. Gustafsson (2015) skriver också att barnen upplever att ingen lyssnar och hör dem och att det är brist på intresse och engagemang av människor omkring dem. Herz och Lalander (2017) konstaterar också att de främsta problemen som barnen har är känslan av ensamhet eller isolering och att det påverkar deras liv och utveckling.

Kulturkrockar och fördomar var även en faktor som hindrade en del från att våga ta kontakt med svenskar och omvänt att svenskar vågar ta kontakt med invandrare. Det första citatet under temat kan både ses som en kulturkrock då informanten inte förstod varför man inte hälsar på varandra men även som en fördom. Informanten sa att svenskarna som blir tillfrågade kanske har någon fördom om invandrare och känner sig rädda eller att de inte gillar dem. Gustafsson (2015) beskriver också hur vissa upplever att socialarbetare har fördomar om dem och att de kommer från ett dåligt land och tar för givet att de inte vet eller förstår någonting. Detta påverkar barnen då de kan dra sig

undan eller känna sig mindre värd. Om de drar sig undan och mår dåligt skulle det kunna påverka integrationen negativt då man kanske då undviker att ta kontakt med svenskar. Detta kan i sin tur bidra till att man inte utvecklar språket eller har tillräckligt stort socialt nätverk som är två faktorer som bidrar till en framgångsrik integration.

7.2 Metoddiskussion

Enligt Bryman (2011) finns det en del felkällor som kan uppstå i samband när man utför intervjuer. Dessa felkällor kan komma att påverka resultatet. Det kan till exempel handla om att intervjufrågorna är oklart formulerade vilket kan vara en av de främsta felkällorna i detta fall. Även om en pilotintervju genomfördes och frågorna därefter omformulerades och blev lite tydligare och enklare att förstå, så fick ändå frågorna omformuleras igen vid intervjutillfället, då informanten inte förstod frågan. Sådär i efterhand borde frågorna ha omformulerats ännu en gång innan resterande intervjuer för att göra det så tydligt och lättbegripligt som möjligt. Detta var dock svårt att veta i förväg då man inte visste hur pass bra svenska informanterna kunde.

En annan felkälla som Bryman (2011) nämner är att respondenten missförstår frågan. Eftersom intervjuerna genomfördes med ensamkommande barn som varit i Sverige olika lång tid och som inte har svenska som modersmål så kan denna felkälla komma att bli mer framträdande. Detta märktes också då en del informanter inte gav de svar som frågorna syftade till. Det hade varit bättre om samtliga informanter skulle ha bott i Sverige under längre tid än 1,5 år. Detta på grund av att skillnaden var tydlig mellan de informanter som bott längre i Sverige då de kunde språket bättre och därmed förstod frågorna och kunde ge utförligare svar än den som bott här under kortast tid. Eftersom att informanterna inte alltid förstod frågan trots att den omformulerats så ställdes också mer ledande frågor. Slutsatsen blir att informanternas svar kan bli missvisande om de inte förstår frågorna och svaren blir inte så informationsrika och det i sin tur bidrar till att man kanske inte mäter det som är avsett att mätas och därmed blir validiteten svagare. Dessutom ska användandet av ledande frågor undvikas enligt Bryman (2011) då resultatet kan påverkas av detta och därmed reliabiliteten.

En annan sak Bryman (2011) tar upp som kan påverka resultatet är att respondenten minns fel eller inte säger sanningen. Dessutom kan intervjuaren registrera information

på fel sätt eller beroende på hur informationen bearbetas och analyseras, till exempel hur den kodas, kan det uppstå en felkälla och därmed påverka resultatet och dess reliabilitet. Reliabiliteten är också svagare då det är svårt att upprepa studien då man inte kan "frysa" en social miljö och de betingelser som gäller vid den första studien. Detta beror på den sociala och historiska kontexten kan påverka då den inte alltid ser likadan ut för alla tider. Exempelvis så ansågs inte väntetiderna för PUT påverka (negativt) informanterna som kommit till Sverige för 3–5 år sen men som de och informanten som bara varit i Sverige i 1,5 år så är väntetiderna för PUT längre nu och att det påverkar negativt. Den sociala och historiska kontexten ser annorlunda ut idag jämfört med för 3–5 år sedan. Det som stämde då kanske inte stämmer nu då lagar ändras osv.

Enligt Kvale och Brinkmann (2014) kan man även prata om hur pass generaliserbar studien är, alltså om resultatet kan överföras till andra undersökningsspersoner, kontexter och situationer. I intervjustudier är det dock svårt att generalisera då man har för få intervjupersoner. Eftersom man i denna studie bara har intervjuat fem personer så går det därför inte att generalisera resultatet.

8. Slutsats och framtida forskning

Viktiga slutsatser man kan dra från denna studie är att samtliga ensamkommande barn hade mål med sin individuella integrationsprocess och en vilja till att integreras i samhället men att det fanns en del faktorer som en del av dem upplevde hindrade dem. En faktor som kunde hindra var boendet då några nämnde att de inte fick bo i ett familjehem och på så sätt lära sig språket och kulturen fortare och då också "tvingas" umgås med svenskar. Dessutom framstod det ganska tydligt att majoriteten av dem var i behov av en kontaktperson de kan prata jobbiga saker med och anförtro sig åt för att slippa hålla allt jobbigt inom sig. En annan viktig insikt är att fördomarna verkar påverka negativt och bidra till att svenskar inte vill eller vågar ta kontakt med de ensamkommande barnen på grund av deras etnicitet. Det skulle behövas mer kunskap och förståelse om att inte dra eller över en kam och tro att alla personer från en viss etnicitet är på ett visst sätt. Det behövs ett mer öppnare och välkomnande samhälle som bjuder in de ensamkommande barnen. Att ha dessa faktorer i åtanke i arbetet med

ensamkommande barn kanske skulle kunna förbättra deras situation och integrering i samhället.

För framtida forskning skulle man kunna undersöka skillnaden mellan att bo i familjehem respektive HVB-hem i syfte att integreras snabbare i samhället.

Dessutom skulle man kunna intervjua fler ensamkommande barn i andra geografiska områden om hur de ser på integrationsprocessen i Sverige och vad de tycker bör förbättras gällande den.

Referenser

- Andersson, T & Hall, M. (2013). Ensamkommande barns integration: En kvalitativ studie av socialarbetares erfarenheter. I F, Ahmadi & M, Lilja (Red) *Ensamkommande flyktingbarn – utifrån perspektivet socialt arbete* Rapport Högskolan i Gävle. Stockholm: Ineko AB, Kålleröd.
- Ahmadi, B, Badal, A-C, Eltoum & Freimuth, K. (2013). Integration av ensamkommande flyktingbarn i Sverige ur HVB-hemvårdarens perspektiv. I F, Ahmadi & M, Lilja (Red) *Ensamkommande flyktingbarn – Utifrån perspektivet socialt arbete* Rapport Högskolan i Gävle. Stockholm: Ineko AB, Kålleröd.
- Ahmadi, F. & Lilja, M. (red.) (2013). *Ensamkommande flyktingbarn: Utifrån perspektivet socialt arbete*. Gävle: Gävle University Press.
- Braun, V. & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2). ss. 77-101. DOI: 10.1191/1478088706qp063oa
- Brunnberg, E., Borg, R. & Fridström, C. (2011). *Ensamkommande barn- En forskningsöversikt*. Lund: Studentlitteratur
- Bryman, A. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. (2., [rev.] uppl.) Malmö: Liber.
- Çelikaksoy, A. & Wadensjö, E. (2017). Ensamkommande flyktingbarns väg till utbildning och arbetsmarknad. *Arbetsmarknad & Arbetsliv*, (1), 103-117. Från, <http://kau.diva-portal.org/smash/get/diva2:1079685/FULLTEXT01.pdf>
- Eide, K., & Hjern, A. (2013). "Unaccompanied refugee children -vulnerability and agency" *Acta Paediatrica, International Journal Of Paediatrics*, (102). doi:10.1111/apa.1225
- Fjällhed, A. (2009). Flyktingskapets situation och möjlighet: Colombianska flyktingbarn i Venezuela och Sverige. (Doktorsavhandling, Stockholms universitet, Pedagogiska institutionen). Från <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:210836/FULLTEXT01.pdf>
- Fälldin, K. & Strand, G. (2010). Ensamkommande barn och ungdomar: En praktisk handbok om flyktingbarn. Stockholm: Natur & kultur.
- Gustafsson, K. (2015). The reception of separated minors in Sweden: To receive with grace and knowledge. In: Elli Heikkilä, Auvo Kostianen, Johanna Leinonen, Ismo Söderling (ed.), *Participation, Integration, and Recognition: Changing Pathways to Immigrant Incorporation* (pp. 111-124). (*Migration Studies*, nr 24). Institute of Migration: Turku. Från, <http://lnu.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A860376&dswid=5983>
- Hassan, M. (2000). Att känna sig hemma – Tolv kvinnor berättar om sina personliga upplevelser av integrationsprocessen. Stockholm: Kista Stadsdelsnämnd.

Herz, M. & Lalander, P. (2017). Being alone or becoming lonely? The complexity of portraying 'unaccompanied children' as being alone in Sweden. (2017). *Journal of Youth Studies*, 1. doi:10.1080/13676261.2017.1306037
Tillgänglig på Internet: <http://hdl.handle.net/2043/2246>

Integrationsverket. (2004). *Integration och indikatorer Några teoretiska och metodologiska utgångspunkter för användandet av indikatorer*. Hämtad 29 maj, 2017, från Integrationsverket, <http://www.mkc.botkyrka.se/biblioteket/Publikationer/Indikatorrapport.pdf>

IVO- Inspektionen för vård och omsorg. (2015). *HVB och stödboende för ensamkommande barn*. Hämtad 19 maj, 2017, från IVO, <http://www.ivo.se/ensamkommande-barn/>

Kalverboer, M., Zijlstra, E., van Os, C., Zevulun, D., ten Brummelaar, M., & Beltman, D. (2017). Unaccompanied minors in the Netherlands and the care facility in which they flourish best. *Child & Family Social Work*, 22(2), 587-596. doi:10.1111/cfs.12272

Kvale, S. & Brinkmann, S. (2009). Den kvalitativa forskningsintervjun. Enskede: TPB.

Migrationsverket. (2017). *Beviljade uppehållstillstånd 2017*. Hämtad, 29 maj, 2017, från Migrationsverket, <https://www.migrationsverket.se/download/18.4100dc0b159d67dc6146d5/1493731947137/Beviljade+uppeh%C3%A5llstillst%C3%A5nd+2017.pdf>

Migrationsverket. (2017). *Om ensamkommande barn och ungdomar*. Hämtad 11 maj, 2017, från Migrationsverket, <https://www.migrationsverket.se/Andra-aktorer/Kommuner/Om-ensamkommande-barn-och-ungdomar.html>

Migrationsverket. (2017). *Statistik*. Hämtad 4 maj, 2017, från Migrationsverket, <https://www.migrationsverket.se/Andra-aktorer/Kommuner/Om-ensamkommande-barn-och-ungdomar/Statistik.html>

Migrationsverket. (2017). *Statistik*. Hämtad 29 maj, 2017, från Migrationsverket, <https://www.migrationsverket.se/Om-Migrationsverket/Statistik.html>

Newbigging, K.), & Thomas, N.). (2011). Good Practice in Social Care for Refugee and Asylum-seeking Children. *Child Abuse Review*, 20(5), 374-390. doi:10.1002/car.1178

Regeringen. (2016). *Mål för nyanländas etablering-Målet för integrationspolitiken är lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter för alla oavsett etnisk och kulturell bakgrund*. Hämtad 28 mars, 2017 från regeringen <http://www.regeringen.se/regeringens-politik/nyanlandas-etablering/mal-for-nyanlandas-etablering/>

Thommessen, S., Corcoran, P., & Todd, B. (2015). Experiences of arriving to Sweden as an unaccompanied asylum-seeking minor from Afghanistan: An interpretative phenomenological analysis. *Psychology Of Violence*, 5(4), 374-383. doi:10.1037/a0038842

Vetenskapsrådet. (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Hämtad 11 maj, 2017, från Vetenskapsrådet, <http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf>

Örnsköldsviks kommun. (2017). *Utslussverksamheten Kristallen*. Hämtad 12 maj, 2017 från Örnsköldsviks kommun, <http://www.ornskoldsvik.se/omsorgochhjalp/invandringintegration/ensamkommandeflyktingbarn/utslussverksamhetenkristallen.4.3481072614831558245559ab.html>

Bilagor

Bilaga 1-Missiv

Hej!

Eftersom ensamkommande barn är en väldigt utsatt grupp som inte själva får komma till tals i debatten om mottagandet och integrationsprocessen så är jag intresserad av att intervjua några ungdomar kring detta.

Jag studerar min sista termin på det Hälsovetenskapliga programmet på Högskolan i Gävle och håller på att skriva mitt examensarbete i pedagogik. Syftet med mitt arbete är att ta reda på hur de ensamkommande barnen förstår och uppfattar integrationsprocessen. Jag kommer att fördjupa mig i forskning och litteratur om det valda ämnet men har också för avsikt att ta hjälp av de ensamkommande barnens syn och uppfattningar om ämnet. Jag skulle därför gärna vilja komma i kontakt med några ensamkommande barn för en intervju.

Ungdomarna får vara mellan 15–21 år, helst kunna tala svenska och ha varit i Sverige i minst 2 år. Intervjun kommer att ta cirka 45–60 minuter. Jag hoppas att några vill och har möjlighet att delta och att de vet att genom att delta vid intervjun får de en chans att fylla ut de kunskapsluckor som finns kring forskningsområdet och potentiellt gynna det framtida sociala arbetet kring integrationsprocessen och ensamkommande barns situation.

Vid intervjun kommer jag att ta hänsyn till Vetenskapsrådets forskningsetiska principer. Det innebär att det är frivilligt att delta i intervjun och deltagaren kan när som helst välja att avbryta intervjun och därmed sitt deltagande. Arbetet kommer även att behandlas konfidentiellt och resultatet kommer endast att användas i forskningsändamål.

Intervjuerna kommer endast att vara med mig och deltagaren och jag kommer att informera igen innan intervjun vad som gäller kring principerna och att ingen annan än jag och min handledare kommer att få ta del av informationen de ger. Om ni har några frågor och funderingar så tveka inte att kontakta mig eller min handledare för mer information.

Med Vänliga Hälsningar, Marika Andersson

Mail: ofk14mas@student.hig.se

Telefonnummer: 076-0517416

Bilaga 2-Intervjuguide

Bakgrundsfrågor

Vilket land är du född i?

Hur gammal är du?

Hur länge har du varit i Sverige?

Förväntningar och mottagande

1. Vad trodde du skulle hända dig när du kom till Sverige?
2. Vad hoppades du skulle hända när du kom till Sverige?
3. Vad det som du hade trott när du kom till Sverige? Om ja, på vilket sätt? Om nej, varför inte?
4. Hur var de personer som du träffade när du kom till Sverige? Polisen? Migrationsverket? God man?

Delaktighet

5. På vilket sätt får/fick du vara med och bestämma om hur dina dagar ska se ut här på HVB-hemmet? Lyssnar/lyssnade andra på vad du vill/ville? Får/Fick du göra saker som du själv vill/ville?
6. Hur tycker/tyckte du att personalen är/var?

Svårigheter och problem

7. Tycker du det finns några brister eller problem när det kommer till hur du tagits om hand i Sverige? / På vilket sätt har du fått hjälp när du kom till Sverige? Tyckte du att det var bra? Vad det som du trodde/ville? Vad hade kunnat vara bättre? Vad var bra och vad var dåligt med den hjälp du fick?
8. Finns det något du inte förstår när det gäller hur myndigheter (migrationsverket, polisen, länsstyrelsen m.m.) eller personal agerar mot dig gällande din integration? / Finns det några situationer som du har stött på här i Sverige som du har svårt att förstå och veta hur du ska agera eller bete dig? Känner du att du förstår allt kring de beslut som görs om dig?
9. Vad tycker du är svårt med att vara i Sverige? Stunder, dagar eller möten? När blir du osäker på hur du ska göra? Finns det stunder när du inte vet vad du ska göra eller hur du ska prata med andra människor?
10. Finns det något som har varit lätt när du kom till Sverige?

Faktorer för en lyckad integration

11. Vad tycker du är viktigt för en lyckad integration? / Vad är viktigt för dig för att du ska känna dig som en del av det här landet? Vad är viktigt för att du ska må bra här i Sverige?
12. Är det viktigt att kunna svenska för att du ska känna dig som en del av här landet? Varför?
13. På vilket sätt tror du att vart ifrån du kommer *landet* påverkar hur människor i Sverige är mot dig?
14. På vilket sätt tror du att din *ålder* påverkar hur människor i Sverige är mot dig?
15. Upplever du att det är någon skillnad på hur man behandlas i Sverige beroende på om man är kille/tjej?
16. På vilket sätt tror du att din bakgrund påverkar hur du trivs här?
17. På vilket sätt tycker du din god man har varit till hjälp för dig?
18. På vilket sätt är det viktigt att ha bra kontakt med t.ex. Migrationsverket?
19. På vilket sätt är det viktigt med ett bra HVB-hem för att du ska trivas i Sverige?
20. På vilket sätt är det viktigt att ha bra kontakt med vänner och andra personer både i Sverige och eventuellt i ditt hemland för att du ska må bra?
21. På vilket sätt är det viktigt med en bra skola för att du ska bli en del av det här landet?
22. Vad tycker du att du har fått bäst hjälp med sen du kom till Sverige?
23. Vad tycker du att du har fått dålig hjälp med sen du kom till Sverige?

Faktorer som hindrar en lyckad integration

24. Vad tycker du hindrar en lyckad integration? /Vad tycker du är svårt för att du ska känna dig hemma i Sverige?
25. Tycker du att väntetiden för PUT (Permanent uppehållstillstånd) är ett problem? Varför/ varför inte?
26. Tycker du att det är ett problem om man inte kan det svenska språket så bra? På vilket sätt?
27. Tycker du att det är ett problem att du måste anpassa dig till den svenska kulturen? På vilket sätt?
28. Tror du att din kultur och vart du kommer ifrån påverkar din situation i Sverige på ett dåligt sätt?

29. Har du träffat svenskar som har åsikter och tror saker om flyktingar och invandrare? Hur får det dig att känna? Hur påverkar det dig?
30. Tycker du att din gode man kan vara ett problem för dig på något sätt?
31. Tror du att din ålder och ditt kön när du kom till Sverige påverkar din situation i Sverige?
32. Tror du att det är ett problem och blir svårt att trivas och känna sig hemma i Sverige om du inte har en vilja och motivation till att göra saker så som fritidsaktiviteter, gå i skolan eller lära sig svenska?
33. Tycker du att en dålig skola är ett problem för att du ska trivas i Sverige?
34. När anser du att man är integrerad (delaktig/känner tillhörighet) i samhället? / Vad är viktigt för att du ska må bra och trivas här i Sverige?
35. Vad tycker du vi ska göra för att du ska trivas bättre i Sverige?
36. Är det viktigt att ha praktik/sommarjobb för att känna sig som en del i Sverige?
37. Är det viktigt för dig att ha olika fritidsaktiviteter så som biobesök, sportaktiviteter osv? Varför?
38. Finns det något mer som du vill säga eller fråga om?

